

menico“ kmetijske družbe, da ne bojo pravila taka, po katerih bi se potem reklo „non possumus“! „Novice“ dobro vedó, da hranilnica je samostojno društvo, ki ima pravico ravnati po svojih mislih, vendar kakor nobena vlada in nobena družba ali korporacija se ne more postaviti na pravilo „noli me tangere“, menimo, da gospodje, ki imajo krmilo hranilnice v svojih rokah, ne bojo se mislili „infallibel“ in da tudi oni priznavajo veljavo stare prislovice naše: več oči več vidi.“ Tedaj: videant consules, ne quid“....

— (Iz seje društva zdravniškega 8. dne t. m.) Dr. Tancer, učitelj zdravništva za zobé v Gradcu, ki pa je ravno zdaj v obilnih opravkih v Ljubljani, je mnogo zanimivega razložil iz zdravništva zob in o umetnosti, kako naj se zobje iz čeljust jemljejo (ne pa deró), kako naj se zobje zakápajo itd., pokazal je poleg drugega orodja tudi orodje, s katerim se zobna čutnica potegne iz zoba, namestu da se zamori itd. — Prof. Valenta je govoril o operaciji, po kateri je z orodjem „eskrasér“ imenovanim, iz maternice srečno potegnil polipa. Temu govoru je dr. Fux, ki je bil pri tej operaciji pričujoč, dodal nekoliko praktičnih opomb. — Dr. Schiffer je povedal iz svojih skušinj, kako se je neki jajčnjakov mehur sam po sebi ozdravil.

— S „Kreuzerblatt“ nemškim ali slovenskim ne bode v Ljubljani nič. Ker „Laib. Zeitg.“ vladi ne prizadeva stroškov, tedaj ostane.

— V našo višo realko se je letos vpisalo 240 učencev; lani jih je bilo 258 vpisanih.

— Vrli domoljub in posebno marljivi sadjerejec gosp. Andrej Mulej, fajmošter želimljiški, je 7. dne u. m. prišedši v Ljubljano, kamor je rad zahajal, po mrtodu nagle smrti tukaj umrl. Bodi mu zemljica lahka!

— Roparji so začeli pridržni prihajati, tako, da iz odprtih ulic ponoči lomijo vrata v štacune, unidan v Dominikovo denarno, te dni v Rudholzerjevo urarsko štacuno, pa k sreči brez velike škode. Mestna policija bode tedaj ostro na to gledala, da potisne vso drhal iz mesta, kateri v mestu ne gré stanovanje, in treba je, da se kakor koli napravi štacunarsko čuvajstvo. Če pa morebiti kdo abotno misli, da se poprej, ko je cesarska oblast imela policijo v rokah, ni zgodilo kaj tacega, naj si dá stare policijske akte odpreti, pa bo videl, kaj je tudi v prejšnjih časih bilo. Sedanji čas pa so okoliščine že bolj za to napravljene, da se klati potepuhov in nevarnih ljudi po svetu, in še več jih bode čez zimo.

— V praznovanje godú presvitle cesarice Elizabete napravi opravljeni odbor tukajšnje otročje bolnišnice, kateri je cesarica najviša zavetnica, 19. dne t. m. dopoldne ob 10. uri sv. mašo v križanski cerkvi; zvečer je v slovesno razsvitljenem gledališču igra s polovico čistega dohodka na korist bolnišnici.

— Gospod, ki je bil 6. dne t. m. v Veroni, kjer je avstrijska vlada sprejemala ponudbe (oferte) za kup pšenične moke, ki je bila za našo armado v vojski na Laškem pripravljena, nam je pravil, da pšenične moke (rženo ohrani vlada za svoje potrebe) je ondi bilo 70.000 cent. v 50.000 žakljih na prodaj postavljene; hranjena je v 7 velicah cerkvah in v pokritih prostorih velikega pokopališča. Sliši se, da je ponudba dunajske kreditnice (Creditanstalt) najugodnejša in da ona dobi moko, se ve, da vendar po taki ceni, ktera državi kaže veliko zgubo, kakoršnja tudi ima pri prodaji konj in drugih reči.

— Osnovel se je tukaj začasni odbor za ustanovljenje dramatičnega društva, ktero naj bi obsegalo vse slovenske pokrajine. Odbor dela marljivo, tako, da se pravila tega društva kmalu predložijo c. k. namestništvu. Za razvitek narodni kaj imenitna osnova

bode gotovo mnogim željam vstregla. Prihodnjič kaj več o tej vse hvale vredni osnovi.

— Zadnji „Sokolski shod“ pri Virantu je bil kakor prejšnji prav mikaven. Gosp. Valenta, kot ravnatelj večera, je veliko gradiva vsake baže sestavil; vsaka točka bila je namenjena oživiti národni duh in je svoj namen tudi dosegla, kajti tako navdušeno se je nazoča množica gibala, da je vsacemu srce veselja igralo. Dika večera pa je bil gosp. Drašler, ki je s predstavo „Snubača“ svojo gledališčno umetnost zopet, prezvrstno skazal. Prihodnji shod vodi on.

— Naši mladi Slovenci napravili so preteklo nedeljo v gostilnici tukajšne kazine večerno razveseljevanje z vojaško godbo. Prav dobro se je vse vršilo, če ravno na ptuji zemlji, in toliko je bilo gostov, da veliki prostori niso mogli sprejeti vseh prihajajočih. Pri „Slonu“ bati se jim je bilo, da oče krčmar v svoji „sveti jezi“ še kakega Slovenca ne postavi pred prag. Tako se je ošabnost kmalu splačala.

— (Na zdravje!) Danes se je zopet začela telovadská šola Sokolova. Vabimo vso ljubljansko mladež, sosebno dijake, naj se je obilo udeležujejo. Oglašajo se, kdor želi vstopiti, lahko vsak dan popoldne ob 5. uri v telovadskih prostorih Sokolovih (v Frelihovi hiši na dunajski cesti). Vhodnina znaša 50 kr. na mesec, pa bi se dala znižati, nekterim tudi celó opustiti, ako se oglasi primerno število učencev. — Brezplačna nedeljska šola za rokodelce pa se prične dné 18. t. m. in se oglašajo rokodelski pomočniki ob 11. uri zjutraj, učenci pa ob 4 popoldne.

V Ljubljani dné 12. novembra 1866.

Odbor „Južnega Sokola.“
— (Odgovor.) Znano je, da je kemija djanska vednost, pri kateri so besede le lupina, in toraj le malo zdajo; jedro pa so mnoge poskušnje (eksperimenti), ki vse očividno razjasnijo. Te pa potrebujejo mnogo časa; čas ene same ure na teden, kakor je odmerjen v nedeljski obrtniški šoli, je pa celó prekratek za pričetek in izpeljavo izdatnih poskušinj, kakor so pri tem poduku potrebne. Le učitelj, ki kemijo celi teden uči, more mnogo tistega, kar je med tednom napravil in rabil, še za nedeljski poduk prihraniti, in tudi o priložnosti še marsikaj posebno za obrtniški poduk pripraviti. In tako previden more on v nedeljo brez zamude poduk s primernimi poskušnjami začeti, v kratkem času ene ure precej razložiti in pojasniti, in tako napredovati, da v enem letu obrtnikom saj najvažnejše članke kemije djansko pojasni, kar pa drug učitelj, ki nima med tednom priložnosti, potrebnih reči predpripraviti, nikakor dognati ne more. — Toraj sem jaz sam prosil gospoda vodjo naše realke in gospoda Hainza, naj tudi v nedeljski šoli kemijo uči. V to mojo prošnjo sta pa le nerada, in le zavolj zgoraj naštetih nagibov, dovolila. Prosim, naj bode to pojasnjenje odgovor na vprašanje v 31. listu letošnjih „Novic.“ M. Peternel.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitli cesar je po potovanji svojem na Češkem, Marskem in doljni Avstrii prišel 9. dne t. m. nazaj na Dunaj. — Sodniške preiskave o napadu na življenje cesarjevo v Pragi, zavoljo ktere ga je krojač Pust na sumu, segajo čedalje dalje; tudi na Dunaji je bilo nekoliko oseb zaslišanih; zato tudi Anglež Palmer, o katerem se pravi, da je odvrnil strel, mora ostati v Pragi; pravijo, da ga v kavarne in povsod od delec sledi policijski uradnik. — Kmalu po zadnjič omenjenem ministerskem programu, ki ga je razglasila „Wien. Abendp.“, sta stopila še dva ministerska programa na

beli dan; eden izvira od ministra državnega denarstva, v katerem se razodevajo misli, kako bi se država če tudi ne hipoma, saj sčasoma rešila iz denarnih stisek; misli so dobre in vsak Avstrijan mora želeti, da se izpolnejo; al pri vsacem ministru denarstva velja prislovica: minister denarstva obrača, drugi ministri pa obrnejo. Drugi važni program novega ministra za vojaštvo je ta, ki obeta važne premembe o vojaštvu (soldaščini). Glavne stvari te premembe so, da v prihodnje vsak mora vojak biti, služba v liniji pa ima biti krajša, in osnuje se deželna bramba povsod; nihče se ne bo mogel odkupiti od vojaščine in namestnika postaviti; ob času miru se bo veliko vojakom odpust (urlaub) dajal; napravile se bojo šole za oficirje, da se kaj zdatnega naučijo; kdor bo hotel višjo službo doseči, se bo moral podvreči ostri preskušnji; le kdor po vednosti svoji, ne pa samo po stanu, zasluži višjo službo, naj jo dobi, in v pokoj naj se spuščajo le taki, ki so res vredni mirovine; gospodarstvo pri nakupovanju orožja, obleke, hrane itd. bode drugačno; vse od konca do kraja ima prešiniti pomlajeni duh, da armada dobi sposobne častnike in voditelje, pa se vrh tega tudi državi prihrani stroškov. Na vrat na nos pa se ne more vse izpeljati, ker blizo 4000 oficirjev, ki jih je zdaj čez potrebo, se more le polagoma razvrstiti. Vsi časniki so sprejeli ta pravila z velikim zadovoljstvom. — Sicer je sedaj vsa pozornost obrnjena na deželne zборе, ki se prihodnji pondeljek začno povsod; najbolj radoveden pa je vseh svet na to, kaj bode počel deželni zbor v Peštu in kaj zbor v Zagrebu. Kar je Deakova stranka čula program ministerski v dunajskem vladnem časniku, zopet glavo po konci nosi, ker ima ministerstvo za sebe; levica peštanskega zbora pa se je razkrstila z Deakovci, češ, da oni delajo zoper samostalnost domovine, katero levica hoče braniti do zadnje sape. Če že Deakovci nočejo nič vedeti od 42. oddelka hrvaškega sklepa od leta 1861., kateri varuje samostalnost trojedne kraljevine, Hrvatom levica še te trohice ne privošč; na vsaki način bi tedaj morali Hrvati podložni biti ogerskemu ministerstvu! Zato bojo vsi Slovani (razun Poljakov) in vsi resnični prijatli Avstrije tesnega srca gledali tudi v Zagreb, kako bojo ondašnji zastopniki naroda branili samostojnost; njim pa bojo po svoje prikladali tudi Srbi na Ogorskem in Erdeljci, da se magjarskemu narodu, ki šteje le 4 milijone glav, pa hoče gospodovati polovico Avstrije, razruši njih autopija, ki tudi nas druge, ki smo nekdanji bili pritiklina nemškega bunda, žrtvuje na novo oživiljenemu Schmerlingovemu ožjemu reichsrathu. In tega se je zdaj toliko bolj bati, ako je res, kar časniki „Czas“ in drugi pravijo, da novi minister Beust dvali zem le toliko razvezuje, da bi Poljaci bili samostalni. Iz vsega tega se lahko sprevidi, kako važni bodo za nas vse in tedaj za Avstrijo prihodnji deželni zbori. — 24, 25 in 26 dne t. m. je v Zagrebu narodna svetkovina v slavo neumrlega bana hrvaškega Nikola Zrinskoga. Velika služba božja, glediščina igra, veliki obed v gostilnici (na novem trgu se bo pekel cel vol in delil se med ljudstvo tudi kruh z vinom), veliki koncert obeh pevskih društev in naposled ples, kterega bo ob polnoči sklenila popotnica, ktera je bila po razpisu obdarovana s 10 cekini v zlatu.

Iz Gorice. 19. novembra je začetek šolskega leta v Gorici.

V imenu direkcije gimnazijske: Marušić.

Račun dohodkov in stroškov za Slomšekov spominek.

Skupnina prejšnjega računa: 2169 gold. 91 kr. dva cesarska zlata, 3½ križ. tol. in 8 dvajs. — Dalje so darovali gg.: Kožuh M., dekan 2 gld., Jereb M., Gašparin Vil., kaplana, Ažman Ivan, vodja, vsi v Kočevji, Judnič I., župnik v Polomu, po 1 gold. — Razpotnik A., stolni korar, 10 gold. Rečický Al. konsist. svet. oba v Celovcu, 5 gld. Člani Mariborske čitalnice 10 gold. Skupnina vseh dohodkov 2200 gld. 91 kr. Za poštino je stroškov 33 kr., tedaj še ostane čistih dohodkov mesca sept. 2200 gl. 58 kr., dva cesarska zlata, 3½ križ. tolar. in 8 dvajsetic.

Opazka. Imena dariteljev prejšnjega računa: V Idrijski dekanii so darovali: Kovačič J., dekan v Idriji, 5 gl. Majnik J., žup. v Žireh, Svetličič Fr., žup. v Godoviču, Močnik Franc, žup. v spod. Idriji, po 2 gl. — Gregorič Ig., Jakič A., oba duh. pom. v Idriji, Gorišek Fr., kapl. v Žireh, Germ J., kapl., Šoklič J., kapl., oba v spodnji Idriji, Rome Ig., župnik v Ledinah, Aleš L., vikar v Černem verhu, Osana, kapl. ravno tamo, Bergant Fr., lokalist na Vojskem, Aicholcer Vojteh, gorski duhoven, Pivk Jan., proviz. v Zavratacu, po 1 gld. V Videmski dekaniji: Rejc Ant. v Videmu, dr. Razlag v Brežcah po 5 gl.; Otorepec v Brežcah, Sternad M. v Videmu, Sever Jož. v Piščah po 3 gl. Mihelin v Sromli, Romar Ferd. v Piščah; Span Ant. v Artiču, Vihar Filip v Sromli, Geršak Vinc. ravno tam, Unuk Štef. v Poli, Lah Jož. v Artiču, Kromperger Mart. v Dobovi, Novak J. v Brežcah, Smolič Fr. v Dobovi, Veble Mart v Kapelu, Zabuškovec Jože v Bizelji, Rakoše Mih. ravno tam, Kalint Fr. v Rajhenbergu, Zupančič Franc v Koprivnici, Bizjak ravno tam, Jeraj Mih. v Rajhenbergu, Burja Fr. v Severvi, Valter Fr. ravno tamo, po 2 gl., Pirkmajer J. pri sv. Lenardu, Francoz v Vidmu, dr. J. Mencinger, Tomšek Ivan, Vidrič L., Krašovic Emil, P. Celsus Novak, P. Gilbertus Gravelj, P. Filip Flies, vsi v Brežcah, po 1 gold. Kužnik Jak. 15 kr., Neimenovan 35 kr., oba v Brežcah.

V Mariboru 1. oktobra 1866.

Dr. Matija Prelog, denarničar

Listnica vredništva. G. F. Z: Butelj-Midas predebel! — Gosp. V. L. Odgovor je vredništvo „Tovarša“ rado sprejelo.

Milodari. Lenčika Petkovšekova iz Pazna za Hotedrščane 3 gold. Nježa Žitnikova za pogorelce v Hotedrščah 40 kr. in za pogorelce na Volčah 40 kr.

Kursi na Dunaji

13. novembra 1866

v novem denarji.

Državni zajemi ali posojila.	Druge obligacije z lotrijami.
5% obligacija od leta 1859	Kreditni lozi po g. 100. g. 72.50
v novem dnar. po 100 g. g. —	4½% Tržaški lozi po 100 „ 108.00
5% nar posojilo od l. 1854 „ 61.50	5% Donavsko-parabrodski po g. 100 „ 80.50
5% metalike „ 59.45	Knez Esterhazy. po g. 40 „ —
4½% „ „ 55.65	Knez Salmovi po g. 40 „ 27.50
4% „ „ 49.50	Knez Palfyovi po g. 40 „ 21.00
3% „ „ 41.00	Knez Claryovi po g. 40 „ 24.—
2½% „ „ 54.50	Knez St. Genoisovi po g. 40 „ 23.—
1% „ „ —	Knez Windischgrätz. po g. 20 „ 18.50
Obligacije zemlišn. odkupa.	Grof Waldsteinovi po g. 20 „ 19.—
(po 100 gold.)	Grof Keglevičevi po g. 10 „ 12.—
5% doljno - avstrijske g. 82.35	Budimski „ po g. 40 „ 23.—
5% ogerske „ 70.50	
5% hrvaške in slovanske „ 70.00	Denarji.
5% krajnske, štajarske, koroške, istrijske „ 82.00	Cesarske krone „ g. 14.07
Državni zajemi z lotrijami.	Cesarski cekini „ „ 6.09
Zajem od leta 1860 „ 79.60	Napoleonodori 20 (frankov) „ 10.20
„ „ 1860 petink. „ 87.25	Souvraindori „ „ 10.09
„ „ 1839 „ 151.—	Ruski imperiali „ „ 10.49
„ „ 1839 petink. „ 134.25	Pruski Fridrikdori „ „ 9.06
5% narodni od leta 1854 „ 66.40	Angleški souvraindori „ „ 10.09
Dohodkine obl. iz Komo „ 15.50	Louisdori (nemški) „ „ —
	Srebro (ažijo) „ „ 127.—

Žitna cena

v Ljubljani 10. novembra 1866.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 40. — banaške 6 fl. 84. — turšice 3 fl. 78. — soršice 4 fl. 65. — reži 4 fl. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 50. — ajde 3 fl. 20. — oves 1 fl. 80.